РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

Том 4
№ 5 (23)

Вересень – жовтень 2019 р.

DOI 10.53672/ej.5.2019

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал
Електронне видання
Засновано у травні 2016 року

2019. Том 4, № 5 (23)

Вересень–жовтень 2019 року

Київ · 2019
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.5.2019
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
Ідентифікатор медіа R40-05509

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08

С89 **Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці** : реферативно-науковий online журнал. — 2019. Т. 4, № 5 (23) (вересень–жовтень 2019 р.). — Київ : Видавник Назаров О. А., 2019. — 27 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються

Авторські права на матеріали належать їхнім авторам. Матеріали журналу поширюються на умовах ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства 4.0 Міжнародна» (CC BY 4.0), крім першоджерел рефератів і передрукованих матеріалів, права на які належать їхнім правовласникам.

Редакційні правки, скорочення та зміна назви матеріалу погоджуються з автором до публікації

За достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори

© Автори матеріалів, 2019
© Видавник Назаров О. А., 2019

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р., поліграфолог, правознавець. ORCID 0000-0002-3427-1162

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; напрям наукових робіт — психологічні науки. ORCID 0000-0002-8789-278X

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри права факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; напрям наукових робіт — юридичні науки. ORCID 0000-0002-8748-6431

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — фахівець факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, ад'юнкт зі спеціальності 19.00.06 — юридична психологія, здобувач наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичної психології. ORCID 0000-0002-6113-7778

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія», полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-7348-4876

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, поліграфолог, заслужений юрист України. ORCID 0000-0002-6135-9952

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту МВС України, поліграфолог, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-4962-0975

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор, проректор Міжнародного університету, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0002-9163-0555

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік (дійсний член) Академії економічних наук України, завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету. ORCID 0000-0001-8321-3199

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу, працювала тривалий час на посадах голови секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним експертом лабораторії криміналістичних експертиз Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» до 2016 р., стаж експертної роботи з 1978 р. ORCID 0000-0002-0166-4437

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент, підполковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-3814-4037

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, офіцер запасу СБ України. ORCID 0009-0004-5206-5065

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-6547-2621

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0002-0384-4829

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент, керівник ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 12.2 «Визначення вартості колісних транспортних засобів та розміру збитку, завданого власнику транспортного засобу», суб'єкт оцінки майна та майнових прав, полковник ЗСУ у відставці. ORCID 0000-0003-2394-0225

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу юридичного факультету Чорноморського національного університету імені Петра Могили, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. ORCID 0000-0002-1699-1668

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук, доцент кафедри криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. ORCID 0009-0006-3675-2548

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник Полтавського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, голова секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України з 2015 р., атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р. ORCID 0000-0002-4097-5449

Лисенко А. Б. — голова професійної громадської організації «Колегія поліграфологів України», директор Комітету з освіти правління громадської професійної організації «Міжнародна асоціація професіоналів в поліграфології» (AIPP, Мексика), експерт-аналітик 1 категорії, поліграфолог, підполковник СБУ в запасі. ORCID 0000-0002-8131-9931

Шаповалов В. О. — головний редактор журналу «Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (2016 р.), старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (проблем психологічного вивчення особового складу) Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (2020 р.), поліграфолог. ORCID 0009-0004-0472-6201

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник лабораторії почеркознавчих, лінгвістичних, психологічних, мистецтвознавчих досліджень Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1998 р. ORCID 0009-0007-9784-2253

Савостін О. П. — старший судовий експерт відділу почеркознавчих досліджень лабораторії криміналістичних видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судової експертизи Міністерства юстиції України, психолог — судовий експерт другого кваліфікаційного класу комунальної установи «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1982 р. ORCID 0009-0003-6666-0247

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент. ORCID 0009-0008-2069-1642

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика. ORCID 0009-0004-2947-9251

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0001-9733-8531

Зміст

ПЕРЕДМОВА 6

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 7

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань 8

Кириченко О. А., Ланцедова Ю. О., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С. Методичні вказівки та курс лекцій зі спецкурсу «Правовий статус та можливості суб'єктів подолання господарських кримінальних та інших правопорушень» : навчально-методичний посібник 8

Кириченко О. А., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С. Методичні вказівки та курс лекцій зі спецкурсу «Інноваційні засоби подолання господарських кримінальних та інших правопорушень» : навчально-методичний посібник 10

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа 12

Усиков И. П., Черненко Р. В. Компоненти формулювання запитань порівняння: збірник спеціальних запитань 12

1.3. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності 14

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (судова палата у кримінальних справах). Правова позиція Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ щодо віднесення результатів психофізіологічного інтерв'ю до орієнтовної інформації для вжиття органами досудового розслідування подальших необхідних заходів 14

29 березня 2018 року в Києві відбувся курс-практикум із написання експертного психологічного висновку для суду 17

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 19

КНДІСЕ Міністерства юстиції України розробив та 20 серпня 2019 року опублікував проект Національного стандарту «Судова психологічна експертиза. Використання поліграфу. Загальні вимоги» для обговорення зацікавленими сторонами 19

Поліграфолог Олег Назаров про особливості проходження детектора брехні під час «поліграф-челендж» в Україні 19

Як обдурити детектор брехні: коментарі поліграфолога (мова оригіналу — російська) 19

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 21

Комп'ютерні поліграфи Stoelting у навчанні поліграфологів 21

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 23

Передмова

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» належить до реферативно-наукових видань. Оригінальні дослідження ми оприлюднюємо вперше, а найцікавіші праці, що вже вийшли в інших виданнях, подаємо як реферати: стислий виклад змісту, анотацію та бібліографічний опис першоджерела за ДСТУ 8302:2015. Реферат не замінює оригіналу — він допомагає знайти саме те дослідження, яке потрібне вам сьогодні.[6]

Вітаємо, колеги! Перед вами номер 2019. Том 4, № 5 (23) за вересень–жовтень 2019 року. Тут 5 матеріалів для тих, кого цікавлять теорія та історія спеціальних знань, нормативне регулювання експертизи, поліграф і виявлення обману, і для тих, хто тільки обирає свій шлях у юридичній психології.

> *Чи знали ви? Свій «момент еврики» Алек Джеффріс пережив о 9:05 у понеділок, 10 вересня 1984 року, у лабораторії Університету Лестера: так з'явилася ДНК-дактилоскопія. Метод став відомим 1986 року, коли допоміг розкрити подвійне вбивство. У 2019 році минає 35 років від цієї події.*[7]

Можливо, саме ваше дослідження стане наступною сторінкою історії судової експертизи. Читайте, сперечайтеся, пишіть до журналу — і повертайтеся до архіву номерів по нові матеріали.

Редакція журналу

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — стислий виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію; наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА КУРС ЛЕКЦІЙ ЗІ СПЕЦКУРСУ «ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА МОЖЛИВОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПОДОЛАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ТА ІНШИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ» : НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК[1]

Кириченко О. А., Ланцедова Ю. О., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С.

Реферат. Навчально-методичний посібник Кириченка О. А., Ланцедової Ю. О., Ткача Ю. Д. і Тунтули О. С. (Київ : Видавець Назаров О. А., 2019, 580 с.) забезпечує вибіркову дисципліну «Правовий статус та можливості суб'єктів подолання господарських кримінальних та інших правопорушень» для магістрів галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Видання поєднує курс лекцій, методичні вказівки та інше забезпечення вивчення дисципліни і вийшло як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці». Перша змістова лінія посібника стосується загальнотеоретичних засад правового статусу. Автори пропонують інноваційні доктрини базисних завдань і об'єктів юриспруденції та напрямів юридичної діяльності, механізму передачі влади від виборців до суб'єктів владних повноважень, трьох базисних властивостей права. Права, свободи, обов'язки та інтереси розглянуто як базисні категорії правового статусу соціосуб'єктів; з'ясовано їхні поняття та співвідношення, обґрунтовано п'ять ступенів неприпустимості погіршення правового статусу соціосуб'єктів і запропоновано низку інших концепцій цього статусу. Друга лінія присвячена інформаційній основі протидії правопорушенням: автори розробляють ступеневий сутнісний видовий поділ об'єктивних, суб'єктивних і змішаних джерел антиделіктних відомостей та описують послідовність і процедуру роботи з ними. Посібник рекомендувала вчена рада Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика (протокол № 11 від 26.06.2019); рецензентами виступили доктори юридичних наук І. І. Котюк (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), І. В. Пиріг (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ) і Е. Б. Хачатуров (Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова). Посібник адресовано також викладачам і студентам інших юридичних закладів вищої освіти та працівникам антиделіктних органів. Для слідчих, прокурорів, адвокатів і судових експертів, які працюють у провадженнях про господарські правопорушення, найбільший практичний інтерес становлять положення про види джерел антиделіктних відомостей і порядок роботи з ними, а для науковців – авторська система категорій правового статусу.

Ключові слова: правовий статус, соціосуб'єкт, суб'єкти подолання правопорушень, господарські правопорушення, права і свободи, юридичні обов'язки, джерела антиделіктних відомостей, антиделіктна діяльність, навчально-методичний посібник.

Methodological Guidelines and a Course of Lectures for the Special Course "Legal Status and Capabilities of the Subjects Countering Economic, Criminal and Other Offences": A Study Guide

Kyrychenko O. A., Lantsedova Yu. O., Tkach Yu. D., Tuntula O. S.

Abstract. This study guide by Kyrychenko O. A., Lantsedova Yu. O., Tkach Yu. D. and Tuntula O. S. (Kyiv: Publisher Nazarov O. A., 2019, 580 pp.) supports an elective course on the legal status and capabilities of the bodies and persons that counter economic, criminal and other offences, taught to Master's students in Law. It combines a course of lectures, methodological guidelines and other learning materials and was issued as a supplement to the journal Forensic Psychological Examination. Application of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice. The first part develops the authors' general theory of legal status. They put forward doctrines on the basic tasks and objects of jurisprudence and the areas of legal activity, on the mechanism by which power passes from voters to holders of public authority, and on three basic properties of law. Rights, freedoms, duties and interests are treated as the core categories of the legal status of social actors; the authors define them, show how they relate to one another and propose five degrees of inadmissibility of worsening a person's legal status. The second part concerns the information base for countering offences: it classifies objective, subjective and mixed sources of information about offences and sets out the sequence and procedure for working with them. The guide was approved by the Academic Council of the Pylyp Orlyk International Classical University and reviewed by Doctors of Law I. I. Kotiuk, I. V. Pyrih and E. B. Khachaturov. It will interest lecturers, students, investigators, defence lawyers and forensic experts working on cases involving economic offences.

Keywords: legal status, social actors, economic offences, rights and freedoms, legal duties, sources of evidence, countering offences, legal education, study guide.

Першоджерело: *Кириченко О. А., Ланцедова Ю. О., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С. Методичні вказівки та курс лекцій зі спецкурсу «Правовий статус та можливості суб'єктів подолання господарських кримінальних та інших правопорушень» : навч.-метод. посіб. Київ : Видавець Назаров О. А., 2019. 580 с. (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»).[1] Реферат оприлюднено в журналі 20.09.2019.*

References

1. Metodychni vkazivky ta kurs lektsii zi spetskursu "Pravovyi status ta mozhlyvosti subiektiv podolannia hospodarskykh kryminalnykh ta inshykh pravoporushen" [Methodological Guidelines and a Course of Lectures for the Special Course "Legal Status and Capabilities of the Subjects Countering Economic, Criminal and Other Offences": A Study Guide] : navchalno-metodychnyi posibnyk : referat / Kyrychenko O. A. ta in. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2019. Vol. 4, No. 5 (23). URL: https://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a/1000-kirichenko-o-a-lantsedova-yu-o-tkach-yu-d-tuntula-o-s-metodichni-vkazivki-ta-kurs-lektsij-zi-spetskursu-pravovij-status-ta-mozhlivosti-sub-ektiv-podolannya-gospodarskikh-kriminalnikh-ta-inshikh-pravoporushen-navchalno-metodichnij-posibnik (onovlena versiia vid 29.05.2022). [in Ukrainian].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА КУРС ЛЕКЦІЙ ЗІ СПЕЦКУРСУ «ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ ПОДОЛАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ТА ІНШИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ» : НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК[1]

Кириченко О. А., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С.

Реферат. Господарські правопорушення Кириченко О. А., Ткач Ю. Д. і Тунтула О. С. пропонують осмислювати з урахуванням новітнього правового статусу господарської галузі права та господарського судочинства, який вони виводять з нової класифікації юридичних наук. На цьому ґрунтується навчально-методичний посібник до вибіркової дисципліни «Інноваційні засоби подолання господарських кримінальних та інших правопорушень» для магістрів галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» (Київ : Видавець Назаров О. А., 2019, 232 с.). Видання вийшло як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» і містить курс лекцій, методичні вказівки та інше забезпечення вивчення дисципліни. Автори викладають базисні й детальні доктринальні знання про інноваційні засоби подолання господарських кримінальних та інших правопорушень. Центральне місце посідає авторське розуміння сутності й видового поділу господарських правопорушень і господарської юридичної відповідальності, яке вписано в новітні доктрини ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів, правопорушень і юридичної відповідальності. Отже, господарські правопорушення автори розглядають не ізольовано, а в межах загальної системи юридичних фактів і правопорушень. Посібник рекомендувала вчена рада Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика (протокол № 11 від 26.06.2019); рецензентами виступили доктори юридичних наук І. І. Котюк (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), І. В. Пиріг (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ) і Е. Б. Хачатуров (Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова). Посібник адресовано також викладачам і студентам інших юридичних закладів вищої освіти та працівникам антиделіктних органів. Він доповнює посібник того самого авторського колективу (разом із Ланцедовою Ю. О.) про правовий статус і можливості суб'єктів подолання господарських кримінальних та інших правопорушень, виданий того ж року. Для юристів і судових експертів, які працюють у справах про економічні правопорушення, видання цікаве як спроба вибудувати узгоджену класифікацію господарських правопорушень і відповідальності за них.

Ключові слова: господарські правопорушення, господарська юридична відповідальність, господарське право, господарське судочинство, юридичні факти, класифікація юридичних наук, подолання правопорушень, антиделіктна діяльність, навчально-методичний посібник.

Methodological Guidelines and a Course of Lectures for the Special Course "Innovative Means of Countering Economic, Criminal and Other Offences": A Study Guide

Kyrychenko O. A., Tkach Yu. D., Tuntula O. S.

Abstract. Kyrychenko O. A., Tkach Yu. D. and Tuntula O. S. argue that economic offences should be studied in the light of the new legal status of economic law and commercial adjudication, which they derive from their own classification of legal sciences. This premise underlies their study

guide for the elective course on innovative means of countering economic, criminal and other offences, taught to Master's students in Law (Kyiv: Publisher Nazarov O. A., 2019, 232 pp.). Issued as a supplement to the journal Forensic Psychological Examination. Application of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice, the guide contains a course of lectures, methodological guidelines and other learning materials. The authors set out basic and detailed doctrinal knowledge on innovative means of countering such offences. Their central contribution is an original account of the nature and types of economic offences and of liability for them, placed within their doctrines of a graded classification of legal facts, offences and legal liability. Economic offences are thus treated within a general system of legal facts and offences rather than in isolation. The guide was approved by the Academic Council of the Pylyp Orlyk International Classical University and reviewed by Doctors of Law I. I. Kotiuk, I. V. Pyrih and E. B. Khachaturov. It complements a companion guide by the same authors on the legal status of the bodies countering such offences and is addressed to lecturers, students and practitioners in law enforcement.

Keywords: economic offences, legal liability, economic law, commercial adjudication, legal facts, classification of legal sciences, countering offences, legal education, study guide.

Першоджерело: *Кириченко О. А., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С. Методичні вказівки та курс лекцій зі спецкурсу «Інноваційні засоби подолання господарських кримінальних та інших правопорушень» : навч.-метод. посіб. Київ : Видавець Назаров О. А., 2019. 232 с. (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»).[1] Реферат оприлюднено в журналі 20.09.2019.*

References

1. Kyrychenko O. A., Tkach Yu. D., Tuntula O. S. Metodychni vkazivky ta kurs lektsii zi spetskursu "Innovatsiini zasoby podolannia hospodarskykh kryminalnykh ta inshykh pravoporushen" [Methodological Guidelines and a Course of Lectures for the Special Course "Innovative Means of Countering Economic, Criminal and Other Offences": A Study Guide] : navchalno-metodychnyi posibnyk : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2019. Vol. 4, No. 5 (23). URL: https://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a/999-kirichenko-o-a-tkach-yu-d-tuntula-o-s-metodichni-vkazivki-ta-kurs-lektsij-zi-spetskursu-innovatsijni-zasobi-podolannya-gospodarskikh-kriminalnikh-ta-inshikh-pravoporushen-navchalno-metodichnij-posibnik (onovlena versiia vid 04.08.2020). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

КОМПОНЕНТИ ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАПИТАНЬ ПОРІВНЯННЯ: ЗБІРНИК СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Усиков И. П., Черненко Р. В.

Реферат. Складанню питань для тестувань із застосуванням поліграфа, насамперед питань порівняння, присвячено збірник І. П. Усикова та Р. В. Черненка «Компоненти формулювання запитань порівняння: збірник спеціальних запитань» (Київ : Освіта України, 2019, 108 с.; видано російською мовою). Автори зібрали довідковий і методичний матеріал щодо технології тестувань із застосуванням поліграфа. Ядро видання становлять понад 650 порівняльних питань (CQ), понад 380 релевантних питань (RQ) і понад 100 допоміжних питань кількох типів (SR/PR, SUM, A, N/I). За термінологічним довідником Американської асоціації поліграфологів (3-тє вид., 2012; укр. пер. О. А. Назарова й А. Лисенка), порівняльними називають питання, реакції на які зіставляють із реакціями на релевантні, тож якість їх формулювання прямо впливає на результат тестування. Книгу призначено лише для поліграфологів: як тих, хто вже має практичний досвід, так і тих, хто нещодавно пройшов первинне навчання. Рецензентами виступили доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, поліграфолог О. І. Мотлях (Національна академія внутрішніх справ) і доктор психологічних наук, професор І. В. Данилюк (декан факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка). Оскільки збірник містить професійну інформацію, не призначену для публічного поширення, автори обмежили коло покупців поліграфологами, які працюють з порівняльними питаннями, а кожен примірник зробили номерним і з прихованими позначками, що дозволяють встановити його власника. Видання презентовано 21 вересня 2019 р. у Києві на семінарі «Вдосконалення використовування питань порівняння в методиках поліграфологічних тестувань», де обговорено теоретичну й практичну частини книги та детально розібрано випадок кадрової перевірки з використанням маршрутних карт. Для судових експертів-психологів, які проводять дослідження із застосуванням поліграфа, збірник корисний як джерело готових формулювань і як привід звірити власну практику складання питань з підходами колег.

Ключові слова: поліграф, поліграфолог, порівняльні питання, релевантні питання, формулювання питань, методика порівняльних питань, кадрова перевірка, психофізіологічне дослідження, захист авторських прав.

Components of Comparison Question Formulation: A Collection of Special Questions

Usykov Y. P., Chernenko R. V.

Abstract. This collection by Usykov I. P. and Chernenko R. V. (Kyiv: Osvita Ukrainy, 2019, 108 pp., in Russian) deals with the wording of questions for polygraph testing, above all comparison questions. The authors bring together reference and methodological material on polygraph testing technology. The core of the book consists of more than 650 comparison questions (CQ), more than 380 relevant questions (RQ) and over 100 auxiliary questions of several types (SR/PR, SUM, A, N/I). In the terminology of the American Polygraph Association, comparison questions are those whose responses

are compared with responses to relevant questions, so the quality of their wording directly affects test outcomes. The collection is intended only for polygraph examiners, both experienced practitioners and recent graduates of basic training. It was reviewed by Motliakh O. I., Doctor of Law and polygraph examiner at the National Academy of Internal Affairs, and by Danyliuk I. V., Doctor of Psychology and Dean of the Faculty of Psychology at Taras Shevchenko National University of Kyiv. Because the book contains professional information not meant for public circulation, the authors sell it only to examiners who use comparison questions; every copy is numbered and carries hidden marks identifying its owner. The book was presented on 21 September 2019 in Kyiv at a seminar on improving the use of comparison questions, where its sections were discussed and a pre-employment screening case using route maps was analysed. Forensic psychologists who conduct polygraph examinations may use it as a source of ready-made question wording.

Keywords: polygraph, polygraph examiner, comparison questions, relevant questions, question formulation, comparison question test, pre-employment screening, psychophysiological detection of deception.

Першоджерело: *Усиков И. П., Черненко Р. В. Компоненты формирования вопросов сравнения : сборник специальных вопросов. Киев : Освита Украины, 2019. 108 с. Реферат оприлюднено в журналі 22.09.2019.*

References

1. Usykov Y. P., Chernenko R. V. Komponenty formuliuvannia zapytan porivniannia: zbirnyk spetsialnykh zapytan [Components of Comparison Question Formulation: A Collection of Special Questions] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2019. Vol. 4, No. 5 (23). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/1002-komponenty-formirovaniya-voprosov-sravneniya-sbornik-spetsialnykh-voprosov-i-p-usikov-r-v-chernenko (onovlena versiia vid 19.06.2021). [in Ukrainian].

1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ ЩОДО ВІДНЕСЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО ІНТЕРВ'Ю ДО ОРІЄНТОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ВЖИТТЯ ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПОДАЛЬШИХ НЕОБХІДНИХ ЗАХОДІВ[1]

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (судова палата у кримінальних справах)

Реферат. Ухвалою колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20.03.2014 у справі № 5-232км14 сформульовано правову позицію щодо процесуального статусу результатів психофізіологічного інтерв'ю із застосуванням поліграфа. Справу розглянуто за касаційними скаргами захисників двох засуджених за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України (умисне вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб) на вирок Іллічівського міського суду Одеської області від 27.05.2013 та ухвалу Апеляційного суду Одеської області від 01.10.2013. Касаційні скарги залишено без задоволення, а судові рішення без змін. Суд виходив із того, що відповідно до Кримінального процесуального кодексу України результати психофізіологічного інтерв'ю не є джерелом доказів, застосування поліграфа чинним законодавством не регламентоване, а спеціаліст, який проводить таке дослідження, не підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдивий висновок. Звідси випливає основна теза: такі результати не можуть бути підставою для висновку про винуватість чи невинуватість особи, проте можуть слугувати орієнтовною інформацією, яку органи досудового розслідування мають підтвердити або спростувати доказами, одержаними в установленому законом порядку. Редакція журналу подає цю позицію разом з іншими ухвалами того самого суду щодо поліграфа, ухваленими у 2012–2016 рр.: від 13.12.2012 у справі № 5-1509к12 (недопустимість результатів дослідження на поліграфі, якщо фахівця залучено у спосіб, не визначений КПК), від 13.03.2014 у справі № 5-1126км14 (порушення під час визнання неналежним доказом висновку психофізіологічної експертизи; вирок і ухвалу скасовано з направленням справи на новий судовий розгляд), від 12.11.2015 у справі № 5-2095КМ15 (неприпустимість визначати за допомогою поліграфа достовірність показань учасників процесу) та від 09.02.2016 у справі № 5-1011км15 (механізм використання в судовому процесі висновків психофізіологічної експертизи із застосуванням поліграфа). Зіставлення цих рішень дає змогу простежити, як касаційний суд розмежовував позапроцесуальне опитування на поліграфі та висновок психофізіологічної експертизи. Для слідчих, прокурорів, адвокатів і судових експертів позиція важлива тим, що окреслює межі використання результатів психофізіологічного інтерв'ю: вони придатні для планування подальших слідчих дій, але не замінюють доказів.

Ключові слова: психофізіологічне інтерв'ю, поліграф, правова позиція, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, допустимість доказів, орієнтовна інформація, досудове розслідування, психофізіологічна експертиза, касаційна практика, Кримінальний процесуальний кодекс України.

Legal Position of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases on Treating the Results of a Psychophysiological Interview as Indicative Information for Further Measures by Pre-Trial Investigation Authorities

Vyshchyi spetsializovanyi sud Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav (sudova palata u kryminalnykh spravakh).

Abstract. Ukrainian courts have repeatedly had to decide what weight, if any, polygraph findings may carry in criminal cases. This summary presents the legal position set out by a panel of the Criminal Chamber of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases in its ruling of 20 March 2014 in case No. 5-232km14. Defence counsel for two women convicted of premeditated murder committed by a group of persons in prior conspiracy (Article 115(2)(12) of the Criminal Code of Ukraine) challenged the judgment of the Illichivsk City Court of Odesa Region and the ruling of the Court of Appeal of Odesa Region; the cassation appeals were dismissed. The court held that, under the Criminal Procedure Code of Ukraine, the results of a psychophysiological interview are not a source of evidence, that polygraph use is not regulated by the legislation in force, and that the specialist conducting such testing bears no criminal liability for a knowingly false conclusion. Such results therefore cannot ground a finding of guilt or innocence. They may serve only as indicative information prompting investigators to take further steps to confirm or refute it with evidence obtained in the manner prescribed by law. The editors set this ruling alongside four other decisions of the same court issued between 2012 and 2016, which addressed the inadmissibility of polygraph results obtained by engaging a specialist outside the procedure of the Code, errors in rejecting a psychophysiological expert opinion, the impermissibility of using the polygraph to establish the credibility of testimony, and the use of such expert opinions at trial. The material helps investigators, prosecutors, defence lawyers and forensic experts to distinguish an extra-procedural polygraph interview from a forensic examination.

Keywords: psychophysiological interview, polygraph, admissibility of evidence, indicative information, pre-trial investigation, High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases, cassation case law, Criminal Procedure Code of Ukraine, psychophysiological examination using a polygraph.

Першоджерело: *Ухвала колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20.03.2014 у справі № 5-232км14.* [2] *Реферат оприлюднено в журналі 25.07.2019.*

References

1. Vyshchyi spetsializovanyi sud Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav (sudova palata u kryminalnykh spravakh). Pravova pozytsiia Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav shchodo vidnesennia rezultativ psykhofiziolohichnoho interviu do oriientovnoi informatsii dlia vzhyttia orhanamy dosudovoho rozsliduvannia podalshykh neobkhidnykh zakhodiv [Legal Position of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases on Treating the Results of a Psychophysiological Interview as Indicative Information for Further Measures by Pre-Trial Investigation Authorities] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2019. Vol. 4, No. 5 (23). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/984-pravova-pozitsiya-vishchogo-spetsializovanogo-sudu-ukrajini-z-rozglyadu-tsivilnikh-i-kriminalnikh-sprav-shchodo-vidnesennya-rezultativ-psikhofiziologichnogo-interv-yu-do-orientovnoji-informatsiji-dlya-vzhittya-organami-dosudovogo-rozsliduvannya-podalshikh-neob-

khidnikh-zakhodiv-z-metoyu-pidtverdzhennya-chi-sprostuvannya-takoji-informatsiji-dokazami-oderzhanimi-u-vstanovlenomu-zakonom-poryadku (onovlena versiia vid 02.02.2020). [in Ukrainian].

2. Ukhvala kolehii suddiv sudovoi palaty u kryminalnykh spravakh Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 20.03.2014 u spravi № 5-232km14 [Ruling of the Panel of Judges of the Judicial Chamber for Criminal Cases of the High Specialised Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases of 20.03.2014 in Case No. 5-232Km14]. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/37973984 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

29 БЕРЕЗНЯ 2018 РОКУ В КИЄВІ ВІДБУВСЯ КУРС-ПРАКТИКУМ ІЗ НАПИСАННЯ ЕКСПЕРТНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИСНОВКУ ДЛЯ СУДУ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Анотація. Хронікальне повідомлення редакції про курс-практикум із написання експертного психологічного висновку для суду (Київ, 29 березня 2018 р.). Авторкою й ведучою програми була психолог-експерт Л. О. Копишинська, член Української асоціації транзактного аналізу. Курс для психологів і психоаналітиків: 9 зустрічей по 5 год (45 год) із видачею сертифіката. Тематичний план: правові й методологічні основи судово-психологічної експертизи; експертиза в спорах про місце проживання дитини та порядок спілкування з нею, аналіз типових помилок у висновках; експертиза потерпілих від сексуальних злочинів; участь психолога в комплексній судово-психіатричній експертизі неповнолітнього; експертиза моральної шкоди. Інформацію подано для аналізу розвитку психологічної експертизи в Україні.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, експертний висновок, курс-практикум, сімейні спори, моральна шкода, підготовка психологів.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 02.08.2019.*

Повний текст

Тематический план курса

I. Правовые и методологические основы производства судебно-психологической экспертизы:

• Нормативно-правовые акты, регламентирующие деятельность по производству СПЭ;

• Этические проблемы использования психологических знаний в судопроизводстве;

• Методы, используемые специалистом-психологом для обеспечения экспертизы.

II. Судебно-психологическая экспертиза при решении семейно-брачных споров в суде.

1. Категории дел в спорах о праве на воспитание детей

2. Алгоритм проведения судебного психологического экспертного исследования лиц при рассмотрении споров между родителями о месте жительства и порядка общения с ребёнком:

• Этапы проведения исследования;

•Составление актов по результатам обследования лиц-участников экспертизы;

•Написание экспертного заключения для суда.

3. Особенности поведения родителей и детей при высоко конфликтных разводах, имеющие значение для суда:

• Влияние развода родителей на состояние и особенности психического развития ребёнка;

• Возрастные особенности реакции детей на развод родителей.

4. Психопатологические, клинико- и социально-психологические факторы, имеющие экспертное значение при производстве психологической экспертизы:

а) ребёнка:

б) родителя, с которым проживает ребёнок:

в) родителя, проживающего отдельно;

г) наличие у ребенка или родителей признаков социальной дезадаптации.

5. Анализ типичных ошибок в заключениях специалистов и экспертов.

6. Практикум по написанию шаблона заключения по результатам экспертного исследования.

III. Судебно-психологическая экспертиза потерпевших по делам о сексуальных преступлениях.

IV. Участие психолога в комплексной судебно-психиатрической экспертизе несовершеннолетнего.

V. Судебно-психологическая экспертиза морального вреда.

Согласно мнения автора курса диплом психолога и сертификат по окончанию данного курса, предполагают возможность заниматься написанием экспертного психологического заключения для суда.

References

1. 29 bereznia 2018 roku v Kyievi vidbuvsia kurs-praktykum iz napysannia ekspertnoho psykholohichnoho vysnovku dlia sudu [On 29 March 2018, a Practical Course on Writing an Expert Psychological Opinion for Court Was Held in Kyiv]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2019. Vol. 4, No. 5 (23). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/991-29-marta-2018-v-g-kieve-sostoyalsya-kurs-praktikum-po-napisaniyu-ekspertnogo-psikhologicheskogo-zaklyucheniya-dlya-suda (onovlena versiia vid 02.02.2020). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ

КНДІСЕ Міністерства юстиції України розробив та 20 серпня 2019 року опублікував проект Національного стандарту «Судова психологічна експертиза. Використання поліграфу. Загальні вимоги» для обговорення зацікавленими сторонами[1]

24.09.2019

Короткий зміст. 20 серпня 2019 року на сайті Національного органу стандартизації оприлюднено першу редакцію проєкту національного стандарту «Судова психологічна експертиза. Використання поліграфу. Загальні вимоги», який розробили фахівці КНДІСЕ Мін'юсту Ю. Ірхін, Т. Морозова та А. Семенець у підкомітеті № 4 «Психологічна експертиза» ТК 192. Стандарт має уніфікувати термінологію, методологічне й технологічне забезпечення експертизи з поліграфом. Коментарі приймали до 18 жовтня 2019 року. Автор новини критикує проєкт, бо чинний ДСТУ 8692:2016 «Поліграфи. Технічні умови» фактично не працює.

Поліграфолог Олег Назаров про особливості проходження детектора брехні під час «поліграф-челендж» в Україні[2]

25.10.2019

Короткий зміст. 23 жовтня 2019 року народний депутат від «Слуги народу» Олександр Качура пройшов тест на поліграфі, оголосив в Україні «поліграф-челендж» і закликав інших народних депутатів, зокрема своєї фракції, протягом 5 днів теж пройти тестування. Того ж дня в ток-шоу «Прямий ефір» з Миколою Вереснем на телеканалі «Прямий» поліграфолог Олег Назаров розповів про особливості проходження детектора брехні в Україні та про законодавче забезпечення відповідальності поліграфолога за неналежно проведені дослідження.

Як обдурити детектор брехні: коментарі поліграфолога (мова оригіналу — російська) [3]

28.10.2019

Короткий зміст. 23 жовтня 2019 року в прямому ефірі ObozTV поліграфолог Олег Назаров пояснив, чи можна обдурити детектор брехні. За його словами, точність дослідження на поліграфі становить близько 95 % і залежить від сфери застосування та методичного інструментарію фахівця. Основні протипоказання мають медичний характер; процедуру також радять скасувати чи відкласти, якщо особа вживала психоактивні речовини, що пригнічують або збуджують нервову систему. Цілеспрямовано обдурити прилад, на думку фахівця, практично неможливо: підготовлений поліграфолог виявить спробу приховати інформацію.

References

1. KNDISE Ministerstva yustytsii Ukrainy rozrobyv ta 20 serpnia 2019 roku opublikuvav proekt Natsionalnoho standartu "Sudova psykholohichna ekspertyza. Vykorystannia polihrafu. Zahalni vymohy" dlia obhovorennia zatsikavlenymy storonamy [On 20 August 2019, the Kyiv Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine Developed and

Published for Stakeholder Discussion the Draft National Standard "Forensic Psychological Examination. Use of the Polygraph. General Requirements"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2019. 24 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1005-kndise-ministerstva-yustitsiji-ukrajini-rozrobiv-ta-20-serpnya-2019-roku-opublikuvav-proekt-natsionalnogo-standartu-sudova-psikhologichna-ekspertiza-vikoristannya-poligrafu-zagalni-vimogi-dlya-obgovorennya-zatsikavlenimi-storonami (onovlena versiia vid 22.10.2019). [in Ukrainian].

2. Polihrafoloh Oleh Nazarov pro osoblyvosti prokhodzhennia detektora brekhni pid chas "polihraf-chelendzh" v Ukraini [Polygraph Examiner Oleh Nazarov on the Features of Taking a Lie Detector Test During the "Polygraph Challenge" in Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2019. 25 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1017-poligrafolog-oleg-nazarov-pro-osoblivosti-prokhodzhennya-detektora-brekhni-pid-chas-poligraf-chelendzh-v-ukrajini (onovlena versiia vid 25.10.2019). [in Ukrainian].

3. Yak obduryty detektor brekhni: komentari polihrafoloha (mova oryhinalu — rosiiska) [How to Deceive a Lie Detector: A Polygraph Examiner's Comments (Original Language – Russian)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2019. 28 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1019 (onovlena versiia vid 01.11.2019). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ

КЛАСИЧНІ ПОЛІГРАФИ

Комп'ютерні поліграфи Stoelting у навчанні поліграфологів

Американські школи поліграфологів радять слухачам конкретні прилади, і серед них постійно трапляється комп'ютерний поліграф фірми Stoelting.

Академія поліграфологів імені Марстона в Сан-Бернардино (Каліфорнія) рекомендує слухачам прилади американських фірм Axciton, Stoelting і Lafayette, а Тюдорівська академія поліграфологічних наук у Медельїні (Колумбія), яку очолює Чарльз Скотт Спігл, — поліграф Stoelting CPSpro. Окремий блок навчання присвячено комп'ютеризованим (цифровим) поліграфам та аналоговим інструментам [1].

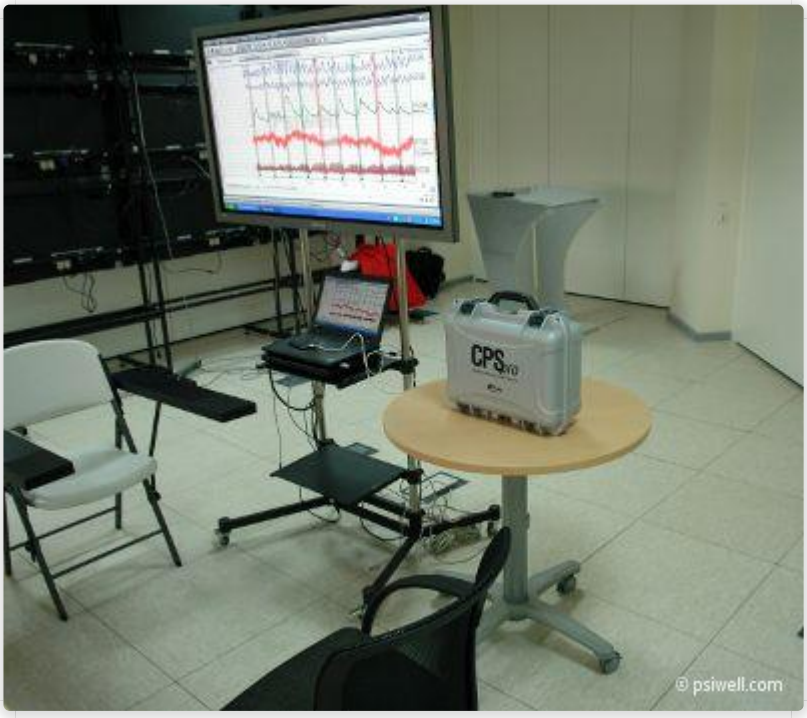

Робоче місце поліграфолога з комп'ютерним поліграфом [2]

Український випускник Академії Марстона згадує, що там були представлені комп'ютерні поліграфи багатьох виробників і навіть їхні чорнильні попередники — для вивчення історії інструмента. Вибір залишався за студентом; ті, хто купував поліграф після навчання, обирали прилади Lafayette Instrument Company, Limestone Technologies Inc. і Stoelting Co. [3]

Ч. С. Спігл — акредитований Американською асоціацією поліграфологів інструктор із понад 20-річним практичним стажем і понад 6000 проведених тестувань на поліграфі [1].

References

1. Charlz Skott Spigl (Charles S. Speagle) amerikanskiy poligrafolog, so-direktor Poligrafologicheskoy akademii imeni Marstona (SSHA) i direktor Tyudorovskoy akademii poligrafologicheskikh nauk (Kolumbiya): trebovaniya k obucheniyu, kotorye predyavlyaet zhizn. Sudovo-psikhologichna ekspertiza. Zastosuvannya poligrafa i spetsialnikh znan v yuridichniy praktitsi : vebsayt. 2018. 30 sich. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/788-charlz-skott-spigla-charles-s-speagle-amerikanskij-poligrafolog-direktor-poligrafologicheskaya-akademiya-imeni-marstona-ssha-i-tyudorovskoj-akademii-poligrafologicheskikh-nauk-kolumbiya-trebovaniya-k-obucheniyu-kotorye-pred-yavlyaet-amerikanskaya-poligrafologicheskaya-assotsiatsiya-ara (onovlena versiia vid 08.04.2018). [in Russian].

2. Nekotorye aspekty sovremennogo sostoyaniya poligrafologii v Ukraine. Sudovo-psikhologichna ekspertiza. Zastosuvannya poligrafa i spetsialnikh znan v yuridichniy praktitsi : vebsayt. 2013. 16 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/258-nekotorye-aspekty-sovremennogo-sostoyaniya-poligrafologii-v-ukraine (onovlena versiia vid 16.09.2013). [in Russian].

3. Pervye shagi v professii: Kak ya stal studentom amerikanskoy "Marston Rolygraph Academy". Sudovo-psikhologichna ekspertiza. Zastosuvannya poligrafa i spetsialnikh znan v yuridichniy praktitsi : vebsayt. 2017. 27 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/746-kak-ya-stal-studentom-amerikanskoj-marston-rolygraph-academy (onovlena versiia vid 28.09.2017). [in Russian].

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ

В ІНТЕРНЕТІ

Пошукові запити зі словом «експертиза», які найчастіше вводили користувачі Google в Україні у вересні–жовтні 2019 р. — у період виходу цього номера[8]:

№	Запит	Індекс
1	судова експертиза	100
2	судово медична експертиза	52
3	судово-медична експертиза	40
4	кпк	33
5	почеркознавча експертиза	24
6	трасологічна експертиза	22
7	товарознавча експертиза	20
8	екологічна експертиза	15
9	психофізіологічна експертиза	10
10	дактилоскопічна експертиза	6

Індекс популярності Google Trends: 100 — найчастіший запит періоду, решта — у відсотках від нього. Абсолютної кількості пошуків Google не оприлюднює. Найшвидше зростали запити: «екологічна експертиза» (різкий сплеск), «дактилоскопічна експертиза» (різкий сплеск), «трасологічна експертиза» (+150 %).

У ЖУРНАЛІ

Матеріали цього номера, які читачі відкривали найчастіше, — кількість переглядів їхніх сторінок на сайті журналу станом на 06.11.2026:

№	Матеріал	Переглядів
1	*Кириченко О. А., Ланцедова Ю. О., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С.* Методичні вказівки та курс лекцій зі спецкурсу «Правовий статус та можливості суб'єктів подолання господарських кримінальних та інших правопорушень» : навчально-методичний посібник	2 364
2	Комп'ютерні поліграфи Stoelting у навчанні поліграфологів	2 279
3	*Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (судова палата у кримінальних справах)* Правова позиція Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ щодо віднесення результатів психофізіологічного інтерв'ю до орієнтовної інформації для вжиття органами досудового розслідування подальших необхідних заходів	2 166
4	КНДІСЕ Міністерства юстиції України розробив та 20 серпня 2019 року опублікував проект Національного стандарту «Судова психологічна	2 159

	експертиза. Використання поліграфу. Загальні вимоги» для обговорення зацікавленими сторонами	
5	Поліграфолог Олег Назаров про особливості проходження детектора брехні під час «поліграф-челендж» в Україні	2 065

Лічильник сайту журналу рахує всі відкриття сторінки матеріалу від дня її оприлюднення. Перегляди саме за період виходу номера журнал фіксує з листопада 2026 р.

Станьте автором журналу. Редакція приймає статті науковців, судових експертів, адвокатів, психологів і здобувачів наукових ступенів з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез див. у розділі «Вимоги до оформлення»[9].

Потрібен судовий експерт? Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією. Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[10] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

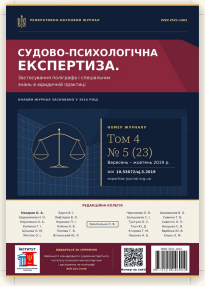

Як цитувати номер

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферативно-науковий online журнал. 2019. Т. 4, № 5 (23). 27 с. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2019. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera/19784-2019-5-28.

References

1. Pro metu stvorennia Internet-vydannia [On the Purpose of Creating the Online Publication]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-celyah (onovlena versiia vid 29.06.2022). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kiev International Forensic Expert Institute of Psychological Expertise and Researchs on Polygraph, LLC] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

4. Redaktsiina kolehiia [Editorial Board]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/redaktsijna-kolegiya (onovlena versiia vid 09.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2019. Vol. 4, No. 5 (23). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2019. [in Ukrainian].

6. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Celebrating 40 years of DNA fingerprinting. University of Leicester. URL: https://le.ac.uk/news/2024/september/dna-fingerprinting (data zvernennia: 04.11.2026).

8. Google Trends : poshukovyi termin «ekspertyza», Ukraina, 01.09.2019–31.10.2019 [Google Trends: Search Term “ekspertyza”, Ukraine, 01.09.2019–31.10.2019]. URL: https://trends.google.com/trends/explore?date=2019-09-01%202019-10-31&geo=UA&q=%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0&hl=uk (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

9. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

10. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (onovlena versiia vid 28.10.2023). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785); префікс DOI 10.53672 (Crossref).

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі»; міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08.

Галузь: юридичні, психологічні науки. Періодичність: 1 раз на два місяці. Мови видання: українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал засновано у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим на базі інформаційно-правового вебсайту з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній практиці. Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Реєстр суб'єктів у сфері медіа; Google Scholar; ISSN International Centre — ISSN Portal; Crossref; Scilit (MDPI); Відкритий український індекс цитувань (OUCI, ДНТБ України); ICI World of Journals (Index Copernicus, паспорт журналу); Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ); Polska Bibliografia Naukowa (PBN). Інші каталоги: ResearchBib.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62. Засновник — видавець: тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net. Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна (yevdokymova@ukr.net); д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович (alankir23@ukr.net). Сайт: expertize-journal.org.ua; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

2019. Том 4, № 5 (23)
вересень–жовтень 2019 року

Реферативно-науковий online журнал

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 27 с.

DOI 10.53672/ej.5.2019. Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua